

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ ΚΥΘΡΕΑΣ (Αναφορά στο έτος 1956)

Κώστας Ζ. Γιαννός

Κατά το έτος 1956 η Αποικιακή Κυβέρνηση της Κύπρου απέσπασε σημαντική ποσότητα νερού από τον Κεφαλόβρυσο Κυθρέας για να υδρεύσει 13 χωριά της Ανατολικής Μεσαορίας. Τα χωριά αυτά ήταν: Πέτρα του Διγενή, Κνώδαρα, Πυρκά, Αγκαστίνα, Μαραθόβουνος, Τζιάος, Μουσουλίτα, Κουρού Μοναστήρι, Μόρα, Άσσια, Αφάνεια, Γέναγρα, Ορνίθι.

Παρά την ομόφωνη άρνηση όλων των ιδιοκτητών νομών (ταξιμιών) και νερομύλων, με διάταγμα αναγκαστικής απαλλοτρίωσης του Κεφαλοβρύσου και με τη δύναμη του στρατού και της αστυνομίας η Αγγλική Διοίκηση της Κύπρου προχώρησε στην απόσπαση αυτή, του νερού.

Αξέχαστη θα παραμείνει στη μνήμη των Κυθρεωτών, η αχαρκτήριστη ενέργεια ανωτέρων υπαλλήλων της Αποικιακής Κυβέρνησης, να πείσουν τους κατοίκους πολλών χωριών που ήταν ικανοποιημένοι με το νερό που είχαν, να απαιτήσουν από την Κυβέρνηση και αυτοί την ύδρευσή τους από τον Κεφαλόβρυσο.

Η σημαντική αυτή ποσότητα νερού που αποσπάστηκε, επέδρασε αρνητι-

κά στο Αρδευτικό σύστημα Κυθρέας και σήμανε την αρχή του τέλους της λειτουργίας των νερομύλων της Κυθρέας. Ένας μετά τον άλλο άρχισαν να αδρανοποιούνται και από το 1960 εσίγησαν για πάντα.

Για το θέμα αυτό ο τότε Δήμαρχος Κυθρέας Γεώργιος Κυριακού, έστειλε την από 26-6-1956 Επιστολή του προς την Εφημερίδα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ της Λευκωσίας, που δημοσιεύθηκε στο φύλλο της με ημερομηνία 29 Ιουνίου 1956 και κάτω από τον τίτλο: Η απαλλοτρίωσις του νερού Κεφαλοβρύσου Κυθρέας. «Κύριε Διευθυντά, Η απόφασις της Κυβερνήσεως να ζητήση την απαλλοτρίωσιν σημαντικού μέρους του νερού Κεφαλοβρύσου είναι ατυχεστάτη και αποτελεί αμελέτητον μέτρον που θα πλήξη μίαν ολόκληρον περιοχήν, δια την οποίαν το νερόν της πηγής Κεφαλοβρύσου αποτελεί πηγήν ζωής. Μέχρι σήμερον ουδέποτε έχουν εκτελεσθεί οιαδήποτε έργα προς βελτίωσιν της υδατοπρομηθείας που αφέθη τελείως εις την πρωτοβουλίαν των ιδιοκτητών.

Δια του Κυβερνητικού Σχεδίου πρόκειται να αφαιρεθούν από το νερόν

του Κεφαλοβρύσου ημερησίως 180 χιλιάδες γαλόνια δια να μεταφερθεί νερόν εις μακρινά χωριά της Μεσσαορίας, δια σκοπούς υδρεύσεως και άλλους οικιακούς σκοπούς. Με την αφαίρεσιν όμως μιας τόσοσ μεγάλης ποσότητας θα στερηθούν περίπου δέκα χιλιάδες κατοίκων της περιοχής του αναγκαίου ύδατος, ενώ κάλλιστα θα ηδύναντο να εξευρεθούν άλλα πηγαί υδατοπρομηθείας είτε δια της ανευρέσεως ύδατος όπως εγένετο εις Μόρφου, Συργιανοχώρι, Ζώδιες, Ακάκι, Κοκκινότριμηθιάν και αλλαχού είτε με την κατασκευήν φραγμάτων. Όλοι εν Κύπρω γνωρίζομεν ότι υπάρχει αφθονία υπογείων υδάτων και ότι με την κατάλληλον εργασίαν θα έλθουν από τους ειδικούς εις την επιφάνειαν”.

Εξ άλλου οι Κυθρεώτες για να εμποδίσουν την μεταφορά νερού του Κεφαλοβρύσου σε άλλα χωριά, έκαναν διαβήματα προς την Αγγλική αποικιοκρατική διοίκηση της Κύπρου, όπως αυτό φαίνεται μέσα απο σχετική ανταπόκριση από την Κυθρέα, που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ της Λευκωσίας ημερομηνίας 6 Ιουλίου 1956 και κάτω από τον τίτλο: Διαβήματα Κυθραιωτών κατά της μεταφοράς ύδατος του Κεφαλοβρύσου εις άλλα χωριά. Η ανταπόκριση αυτή ήταν η παρακάτω κατ' ανακοίνωσιν του Δήμου Κυθραιας, η προσωρινή Επιτροπή διαχειρί-

σεως του νερού Κεφαλοβρύσου Κυθραιας, αποτελουμένη εκ του Δημάρχου της κωμοπόλως κ. Γ. Κυριακού και των κ.κ. Στυλιανού Αθανασιάδη, Γεωργίου Χριστίδη και Μιχαήλ Στυλιανού εγένετο δεκτή εις συνέντευξιν υπό του Ανωτέρου Διοικητικού Λειτουργού κ. Δ. Σκέττου, παρουσία του Βοηθού Διοικητού Λευκωσίας κ. Απ. Κοντού και του υδραυλικού της Κυβερνήσεως κ. Γουώντ. Τα μέλη της αντιπροσωπείας εδήλωσαν ότι εξουσιοδοτήθησαν υπό των ιδιοκτητών του νερού της πηγής Κεφαλοβρύσου και των κατόχων υδρομύλων να δηλώσουν ότι ούτοι “ενίστανται εις την επέμβασιν της Κυβερνήσεως εις την ιδιοκτησίαν των και τα δικαιώματά των και εις την μεταφοράν νερού εκ της ρηθείσης πηγής εις χωριά της Μεσσαορίας”. Εν τη ανακοινώσει προστίθεται ότι αι εργασίαι δια την μεταφοράν ύδατος εκ της πηγής Κεφαλοβρύσου εις τα χωριά της Μεσσαορίας ήρχισαν από της 25ης Ιουνίου δια της τοποθετήσεως υπό των Στρατιωτικών Αρχών σωλήνων διαμετρήματος 4”.

Έτσι, κάτω από τις συνθήκες αυτές απαλλοτριώθηκε σημαντική ποσότητα νερού του Κεφαλοβρύσου, από την Αγγλική Διοίκηση της Κύπρου. Γεννιέται όμως το ερώτημα: “Μήπως, πίσω από την ενέργεια αυτή των Άγγλων υποκρυπτόταν πονηρό σχέδιό τους για αδρανοποίηση των νερόμυλων της Κυθρέας; »